

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ

«Татарстан Республикасында гражданның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартындагы 126 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында гражданның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында нигезләмәнең 2.1 һәм 3.1 пунктлары, шулай ук «Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түләүләр бирү системасында мәгълүмати хезмәттәшлек итү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 22 гыйнварындагы 20 номерлы карары белән расланган Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түләүләр бирү системасында катнашучы оешмалар арасында мәгълүмат алмашу тәртибенең 6 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка И.А. Лаптева шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре

2016 елның 28 декабре

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Л.В. Кузьмина, Р.Г. Сәхиева, А.А. Хамматова, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка И.А. Лаптева шикаятен алдан өйрәнгән судья А.А. Хамматова бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка И.А. Лаптева «Татарстан Республикасында гражданның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-

субсидияләр бирү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартындагы 126 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында гражданның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында нигезләмәнең (алга таба шулай ук — Нигезләмә) 2.1 һәм 3.1 пунктлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәжәгать итте.

Нигезләмәнең 2.1 пункты ташлама-субсидияләр законнар нигезендә даими яшәү урыны буенча торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә социаль ярдәм чараларына хокукы булган гражданның аерым категорияләренә бирелә дип билгели. Нигезләмәнең 3.1 пункты белән ташлама-субсидия алуға хокуклы аерым гаилә әгъзасына әлеге субсидия зурлыгын исәпли торган формула билгеләнгән.

Гражданик И.А. Лаптевадан шулай ук шикаятькә өстәмә килде, анда ул «Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түлөләр бирү системасында мәгълүмати хезмәттәшлек итү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 22 гыйнварындагы 20 номерлы карары белән расланган Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түлөләр бирү системасында катнашучы оешмалар арасында мәгълүмат алмашу тәртибенең (алга таба шулай ук — Тәртип) 6 пунктының конституциячеллеген тикшерү турында мәсьәлә куя. Әлеге норма белән торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түлөләр бирелгәндә министрлыктар, ведомстволар һәм башка оешмаларның мәгълүмати хезмәттәшлек итү эзлеклелеге каралган.

Шикаятьтән, аңа өстәмәдән, шулай ук шуларга кушылта итеп бирелгән документлар күчermәләреннән аңлашылганча, мөрәжәгать итүче торак урында социаль ипотека шартнамәсе нигезендә яши һәм торак урынны карап тоту һәм аңа хезмәт күрсәтү белән бәйле коммуналь хезмәтләр өчен күрсәтелгән йорт милекчеләренең гомуми жыелышында кабул ителгән карар нигезендә ишегалдын саклау хезмәте өчен аена 410 сум күләмендә түләү кертелгән исәп-фактура буенча түләп бара. Мөрәжәгать итүче инвалид улын тәрбияли, шуңа

күрә аңа законнар нигезендә торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидия бирелә. Шулай ук вакытта әлеге ташлама-субсидиягә ишегалдын саклау хезмәте өчен түләү керми. Гражданка И.А. Лаптева аңа күрсәтелгән хезмәткә, исәп-фактура буенча торак-коммуналь хезмәтләр исәбенә керә торган буларак, түләр өчен ташлама-субсидия бирү турындагы сорау белән Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль яклау министрлыгына мөрәжәгать иткән. Ләкин мөрәжәгатенә бирелгән җаваптан аңлашылганча, ишегалдын саклау хезмәте өстәмә хезмәт булып тора, шуңа күрә әлеге хезмәт өчен ташлама-субсидия бирү аны күпфатирлы йорттагы уртақ милеккә керткән һәм идарәче компания социаль яклау органнарына тиешле мәгълүматны тапшырган очракта гына мөмкин булачак.

Шуңа бәйле рәвештә гражданка И.А. Лаптева Казан шәһәре Совет районы буенча 2 номерлы суд участогының жәмәгать судьясына «“Жилище и Комфорт” идарәче компаниясе» җаваплылыгы чикләнгән жәмгыятенә торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүләрне яңадан исәпләү бурычын йөкләү, мораль зыянны компенсацияләү һәм штрафны түләттерү турында дөгъва белән мөрәжәгать иткән, судья үзенәң карары белән аның дөгъва таләпләрен канәгатләндерүдән баш тарткан. Казан шәһәре Совет район судының апелляция билгеләмәсе белән жәмәгать судьясының әлеге карары үзгәрешсез калдырылган. Татарстан Республикасы Югары суды судьясы билгеләмәсе белән мөрәжәгать итүченәң кассация шикаятен Татарстан Республикасы Югары судының кассация инстанциясе утырышында карауга тапшырудан шулай ук баш тартылган.

Мөрәжәгать итүченәң фикере буенча, Нигезләмәненәң дөгъва белдерелә торган нормалары аның конституциячел хокукларын бозалар, чөнки аларда түләр өчен ташлама-субсидия бирелә торган торак-коммуналь хезмәтләр исемлегенәң төгәл һәм бер генә мәгънәле билгеләмәсе бирелмәгән. Шулай ук ул уйлаганча, Тәртипненәң 6 пункты нигезләмәләре, аларны куллану практикасыннан чыгып, гражданның торак-коммуналь субсидияләр бирү өчен кирәкле мәгълүматны караучы вәкаләтле органнар белән идарәче оешмаларның хезмәттәшлек итү механизмын билгели торган өлешендә идарәче оешмалардан күрсәтелгән норма белән турыдан-туры каралмаган

мәгълүматларны тапшыруны таләп итәргә ирек бирәләр, бу шулай ук аның конституциячел хокукларын бозуга китерә.

Баян ителгәннәр нигезендә гражданка И.А. Лаптева Татарстан Республикасы Конституция судыннан Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартындагы 126 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында гражданның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында нигезләмәнең 2.1 һәм 3.1 пунктларын, шулай ук Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 22 гыйнварындагы 20 номерлы карары белән расланган Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түләрләр бирү системасында катнашучы оешмалар арасында мәгълүмат алмашу тәртибенең 6 пунктына Татарстан Республикасы Конституциясенә 13 (беренче өлеш), 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 49, 51, 55 (беренче һәм икенче өлешләр), 58 һәм 60 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүне формалаштыру тәртибенең гомуми кагыйдәләре һәм принциплары, шулай ук күрсәтелгән түләү структурасына кертелә торган хезмәтләр исемлегенә Россия Федерациясенең Торак кодексының VII бүлегенә нормалары белән, аерым алганда, аның 154 статьясы һәм «Күпфатирлы йорттагы уртак милекне тиешенчә карап тотуны тәмин итү өчен кирәкле хезмәтләр һәм эшләрнең минималь исемлегенә һәм аларны күрсәтү һәм башкару тәртибе турында» 2013 елның 3 апрелендәге 290 номерлы, шулай ук «Күпфатирлы йорттагы уртак милекне карап тоту кагыйдәләрен һәм Күпфатирлы йорттагы уртак милек белән идарә итү, аны карап тоту һәм ремонтлау буенча тиешенчә сыйфатта булмаган һәм (яки) билгеләнгән дәвамлылыктан артып киткән тәнәфесләр белән хезмәтләр күрсәткән һәм эшләр башкарган очракта торак урынны карап тоту һәм ремонтлау өчен түләү күләмен үзгәртү кагыйдәләрен раслау турында» 2006 елның 13 августындагы 491 номерлы Россия Федерациясенең Хөкүмәте карарларының аның белән бәйләнештә булган тиешле нигезләмәләре белән беркетелгән.

Дэгъва белдерелә торган Нигезләмә «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы унөченче өлешен гамәлгә ашыру кысаларында кабул ителгән, аның нигезендә инвалидларга һәм инвалид балалары булган гаиләләргә торак урыннар һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү чыгымнарын 50 процент күләмендә компенсацияләүгә хокук бирелә. Нигезләмәнең граждanka И.А. Лаптева тарафыннан дэгъвалана торган 2.1 һәм 3.1 пунктлары гражданның аерым категорияләренә карала торган ташлама-субсидия алуга хокукларын тәмин итүгә юнәлгән, үзләренә хокукый табигате буенча аларның аны алу өчен мөрәжәгать итү тәртибен, шулай ук аны исәпләү механизмын билгеләләр һәм үзләреннән-үзе гамәлдәге норматив жайга салу системасында торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүне формалаштыру шартларын регламентлаштыра торган таләпләрне, шул исәптән түләү өчен ташлама-субсидия бирелә торган торак-коммуналь хезмәтләр исемлеген күздә тоталар.

Шулай итеп, Нигезләмәнең карала торган нормаларында аларның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк, шуңа күрә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенә 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенә 1 пункты нигезендә мөрәжәгать итүченә шикәятә әлегә өлешендә карала алмый. Дэгъвалана торган нормаларның аларда түләү өчен ташлама-субсидия бирелә торган торак-коммуналь хезмәтләр исемлегенә булу өлешендә конституциячеллеген тикшерү турында мөрәжәгать итүче куйган мәсьәләне хәл итү чынлыкта федераль законнарның югарыда күрсәтелгән нормаларының Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәвенә бәя бирүне аңлатыр иде, ә бу «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясы белән үзара бәйләнештә 46 статьясындагы беренче өлешенә 1 пункты нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды вәкаләтенә керми.

Мөрәжәгать итүченә Тәртипнең дэгъвалана торган 6 пунктының идарәче оешмалардан әлегә норма белән турыдан-туры каралмаган

мәгълүматларны вәкаләтле органга тапшыруны таләп итәргә ирек бирә торган буларак конституциячел булмавы турындагы дәлилләренә карата түбәндәгеләрне билгеләп үтәргә кирәк.

«Татарстан Республикасында гражданның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартындагы 126 номерлы карарының 1 пункты нигезендә торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча социаль ярдәм чаралары акчалата бирелә. Моннан чыгып, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Тәртиптә, ташлама-субсидияләрне дә кертеп, торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә барлык төр субсидияләрне бирү максатында министрлыктар, ведомстволар һәм башка оешмаларның мәгълүмати хезмәттәшлек итү эзлеклелеген күздә тоткан.

Тәртипнең 6 пункты белән, аерым алганда, идарәче оешмаларның Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының муниципаль берәмлекләрдәге территориаль органнары һәм «Республика матди ярдәм (компенсация түләүләре) үзәге» дәүләт казна учреждениесе белән хезмәттәшлек итү механизмы билгеләнгән. Шулай, Тәртипнең 6 пунктындагы 3 һәм 8 пунктчалары нигезендә күрсәтелгән органнарга идарәче оешма тапшырырга тиешле мәгълүматлар исәбенә күпфатирлы йортларда яшәүче халыкның үткән ай эчендә паспорт мәгълүматлары үзгәрү (паспорт бирелү, теркәлү, теркәүдән төшү) турында мәгълүмат, гамәлдә күрсәтелгән торак-коммуналь хезмәтләр, антенна хезмәтләре өчен түләү турында мәгълүматларны исәпләү һәм тапшыру, персональләштерелгән социаль счетлар күзлегеннән караганда коммуналь хезмәтләр куллану нормативлары, гражданның тарафыннан 2 айга, шулай ук тоташтан 3 ай һәм артыграк чорда торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен агымдагы түләүләренә түләмәү факты турында, жыелган бурычларын түли башлау факты хакында яки аны түләү буенча килешү төзү һәм (яки) аны үти башлау факты хакында, коммуналь хезмәтләрне өзү факты, коммуналь хезмәтләрне тоташтыру факты турында мәгълүматлар керә. Моннан тыш, Тәртипнең 6 пунктындагы 3 һәм 8 пунктчалары нигезләмәләрен 3 пункты белән

системалы шәрехләүдән аңлашылганча, күрсәтелгән тапшырыла торган файллар исемлеге, аларның форматы һәм структурасы, шулай ук мәгълүматларны тапшыру сроклары Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы (аның территориаль органнары) яки «Республика матди ярдәм (компенсация түләүләре) үзәге» дәүләт казна учреждениесе (аның бүлекләре) белән төзелгән килешүдә билгеләнергә тиеш.

Үзенә хокукый табигатта буенча гражданнарга ташлама-субсидияләр бирү турында карар кабул итә торган органга идарәче оешмалар тапшыра торган күрсәтелгән нормалар белән билгеләнгән мәгълүматлар исемлеге тулы һәм аны ирекле аңлату мөмкинлегенә юл куелмаган. Китерелгән документларны тапшыру тәртибе үзгәртелгән үзгәртелгән гражданнарга торак-коммуналь субсидияләргә оператив бирүгә, хокук куллану практикасында бертөрлелекне тәэмин итүгә юнәлгән һәм аның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк.

Суд карарларының, хокук куллану органнары вазыйфаларының гамәлләре һәм карарларының законлы һәм нигезле булу-булмавы турындагы мәсьәләне хәл итү исә (мөрәжәгать итүче шуңа басым ясып да) Татарстан Республикасы Конституция судының Татарстан Республикасы Конституциясенә 109 статьясында һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән вәкаләтләренә керми.

Баян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенә 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенә 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Татарстан Республикасында гражданнарның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү

турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартындагы 126 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында гражданнарның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында нигезләмәнең 2.1 һәм 3.1 пунктлары, шулай ук «Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түлүүләр бирү системасында мәгълүмати хезмәттәшлек итү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 22 гыйнварындагы 20 номерлы карары белән расланган Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түлүүләр бирү системасында катнашучы оешмалар арасында мәгълүмат алмашу тәртибенең 6 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка И.А. Лаптева шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки билгеләнгән таләпләр нигезендә шикаять карала алмый, ә мөрәжәгать итүче куйган мәсьәләләргә хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчermәсен гражданка И.А. Лаптевага һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына жибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 27-О

**Татарстан Республикасы
Конституция суды**